

# VERSTETIGUNG ...



Kontynuacja o transgranicznych partnerstwach w gospodarce rolnej, na płaszczyźnie zakładowej i ponad zakładowej w Polsce, Republice Czeskiej i Niemczech



Projekt Związku Zawodowego Przemysłu Budowlanego – Rolnictwa – Ochrony Środowiska, prowadzony przez Instytut PECO e.V. we współpracy z polskim Związkiem Zawodowym Pracowników Rolnictwa ZZPR i czeskim Związkiem Zawodowym OSPZV/ASO



Wydawca:

Hans-Joachim Wilms  
Związek Zawodowy Przemysłu  
Budowlanego, Rolnictwa i  
Ochrony Środowiska IG BAU

Opracowanie:

Inge Bieler,  
Thomas Hentschel

Ilustracje i redagowanie:

Martin Boehm

Za liczne sprawozdania, protokoły,  
zdjęcia i każdą otrzymaną pomoc przy  
przygotowywaniu niniejszej broszurki  
podziękowania dla:

Peter Metzger, Berit Schröder,  
Hannelore Imig, Peter Korkus,  
Bohumír Dufek, Leon Grycuk,  
Monika Kowalik, Arnd Spahn i in.

Berlin 2008r.

# TREŚĆ

Metryczka . . . . .	2
Treść . . . . .	3
Słowo wstępne . . . . .	4
Cele projektu. . . . .	6
BHP . . . . .	7
Zatrudnienie. . . . .	15
Wnioski . . . . .	21

*Lublin*



## SŁOWO WSTĘPNE



*Hans-Joachim Wilms*

Projektem „Verstetigung” udało się kontynuować pracę, która rozwijała się od lat między pracobiorcami w krajach środkowej i wschodniej Europy. Nie tylko konferowanie na najwyższym szczeblu i codzienne polityczne interesy w gremiach i komisjach, lecz przede wszystkim rozwój współpracy pracowników zatrudnionych w zakładach i regionach jest ważną sprawą w Europejskiej Federacji Związków Zawodowych Rolnictwa w zjednoczonej organizacji.

Związki Zawodowe nie są jednak w stanie same wszystkiego udźwignąć. Dlatego jesteśmy wdzięczni publicznym instytucjom jak i Federalnemu Ministerstwu Pracy i Spraw Socjalnych, które zawsze nasze sprawy w takich projektach popierają. Obok spotkań i podczas wymian doświadczeń między partnerami rodzą się też nowe wezwania, które są chętnie podejmowane. Przykładem jest tu projekt o polskich pracownikach przymusowych podczas okresu narodowego socja-

lizmu albo planowany europejski projekt o sieci zatrudnienia w obszarze wiejskim.

Gdy po pierwszym promowanym przez BMAS projekcie dla dialogu społecznego pojawiło się pytanie o zbiorowych porozumieniach i o pozyskaniu nowych członków Związku Zawodowego, zajęto się w projekcie Verstetigung dwoma ważnymi tematami dla pracobiorców takimi jak bezpieczeństwo i higieną pracy oraz sprawami zatrudnienia. Tymi dwoma tematami powiązано inicjatywy, które rozgrywały się na płaszczyźnie europejskiej. Podczas przebiegu dyskusji nad projektem tak zwanym „Health check” dla reformy europejskiej polityki rolnej, partnerzy społeczni uzgodnili wspólne oświadczenie w sprawie chorób mięśniowo-szkieletowych.

Omawiane wątpliwości znalazły swoje odzwierciedlenie w wyżej wymienionym projekcie. Równocześnie doświadczenia z projektu miały wpływ na europejskie dyskusje. Na przykład wspólne doświadczenia z polskich, czeskich i niemieckich semina-

riów o chorobach mięśniowo-szkieletowych w rolnictwie, były bardzo pomocne przy dalszym rozwoju kampanii Europejskiej Agencji w sprawie bezpieczeństwa w miejscu pracy (OSHA).

W przedłożonym sprawozdaniu nie da się przedstawiać wszystkich szczegółów dwuletniego projektu z 2 konferencjami, 7 Workshopami, 1 spotkaniem oceniającym i 5 wymianami. Wydawcy istotnie chodziło głównie o to, by przedstawić ważne treści i szczególne wydarzenia oraz wspólne możliwości postępowania.

Aktorami projektu były IG BAU, PECO-Institut e.V, ZZPR (Polska), OSPZV- ASO Republika Czech i EFFAT. Współaktprami były AGROSTAR (Rumunia), TUFLAW (Litwa), LATU (Łotwa), ETMK (Estonia) i OZPP (Słowacja).

Projekt mógł być przeprowadzony z powodzeniem wyłącznie dlatego, gdyż wszyscy partnerzy byli zaangażowani i wnieśli własne idee. Za to kierownicy projektu dziękują wszyst-

kim uczestniczącym instytucjom i działaczom, zwłaszcza Ministerstwu Federalnemu Pracy i Spraw Socjalnych za pomoc finansową jak i naszej koleżance Karin Alleweldt z Niemieckich Związków Zawodowych DGB, która naszą pracę popierała, ale już nie brała udziału w pozytywnym jej zakończeniu.

Hans-Joachim Wilms

## CELE PROJEKTU

W celem projektu było ujednoczenie uregulowań w zakresie przepisów BHP na płaszczyźnie zakładowej i lokalnej wszystkich trzech partnerów tworzonego projektu. Poprzez prowadzone szkolenia i wymiany oraz osiągnięte przez to efekty kwalifikacji, wzrosnie w Związkach Zawodowych świadomość partnerów w odniesieniu do rozwoju autonomicznego dialogu społecznego, i równocześnie dyskutuje i wypróbować się możliwości postępowania. Zwłaszcza na tle europejskiego porozumienia partnerów społecznych w sprawie chorób mięśniowo- szkieletowych, które należy wprowadzić w krajach członkowskich.

- Istniejące ponad granicami kontakty między Związkami Zawodowymi są pogłębiane i rozszerzane przez włączanie nowych uczestników. Należy tworzyć długotrwałe możliwości współpracy, w ważnych tematach jak:

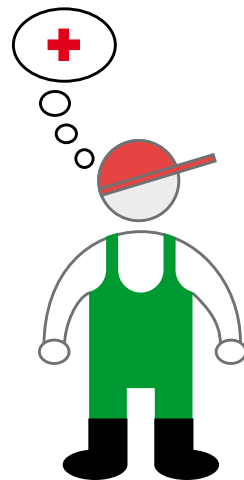
- bezpieczeństwo i higiena pracy
- zmiana struktury zatrudnienia i praca sezonowa, polityka rolna w obszarach wiejskich.

Efektom projektu mają być przygotowane i przeprowadzone dalsze działania.

- W metodach kształcenia przekazuje się istotne treści, które są konieczne jako podstawa dla dalszej wspólnej pracy i dla ukształtowania interwencji.

*„Podczas naszych rozmów wyraźnie zaznaczono, że istnieje duża niepewność w instytucjach takich jak KRUS, SUS itp. ponieważ te zakłady ubezpieczenia istnieją od niedawna. Kierownicy tych organizacji próbują wypytywać się o naszą dotychczasową sytuację zabezpieczenia społecznego, gdyż boją się, że ich członkowie będą mieli dużo obaw, co wynika z szalonego tempa zmian struktury i stwarza niepewność u naszych polskich kolegów. Składki, które są u nas płacone (BRD), jak i wsparcie państwa wzbudzały duże zainteresowanie.“*

Peter Metzger, protokół wymiany z 5.5.-9.5.08r.



- W czasie wymiany uczestnicy mają się zapoznać z zakładowymi i lokalnymi praktykami innych krajów i sprawdzić jak dalece posunięty jest wprowadzenie wspólnego projektu.

- Z ogólnej generalizacji doświadczeń z projektu mają być rozwinięte nowe proponowane i rozpropagowane perspektywy ponad granicznego kształcenia.

## BEZPIECZEŃSTWO I HIGIENA PRACY

Sektor rolnictwo, którym ilość wypadków śmiertelnych wynosi ponad 1.000 rocznie jest tą branżą w Unii Europejskiej, która stwarza najwięcej zagrożonych miejsc pracy. Z tego powodu Związkowcy widzą tu – obok spraw umów zbiorowych – punkt ciężkości swojej działalności.

Bezpieczeństwo i higiena pracy jest dziedziną w Europie, w której przez różne europejskie rozporządzenia i dyrektywy stworzono równe standardy. Pomimo jednolitych europejskich uregulowań kraje członkowskie mają jednak różne systemy. Jako bardzo pomocna okazała się wspólna praca przy porównywaniu uregulowań w różnych państwach. W różnych seminariach przygotowano graficzny przegląd, opracowany w ramach wymiany.

Punktem ciężkości BHP w UE jest zwalczanie chorób mięśniowo-szkieletowych.

Od połowy stycznia lat 90-tych wydano wiele przepisów prawnych do tego tematu,





	<b>POLSKA</b>
Nośnik kosztów bezpieczeństwa i higieny pracy	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej (kodeks pracy), trójstronna komisja, pracodawcy
Udział pracobiorców na bazie państwowej	Związki Zawodowe, Społeczni inspektorzy Związku Zawodowego, umowy zbiorowe, komisje BHP
Finansowanie	Fundusze zakładowe, finansowanie z budżetu Państwa
Organizacja w zakładzie	Organy BHP (od 100 zatrudnionych, od 10 zatrudnionych dobrowolnie)
Możliwości kontroli w zakładzie	Społeczni kontrolerzy zakładowi Organizacje związkowe Komisja BHP (>200 zatrudnionych)
Prewencje	Wnioski i skargi po przeprowadzonej kontroli
Zgodność z UE	Kodeks pracy odpowiada ustawodawstwu UE
Teoria i praktyka	Zależnie od mentalności pracodawców, zależnie od sytuacji finansowej

*Porównanie różnych uregulowań w krajach w sprawach bezpieczeństwa i higieny pracy*

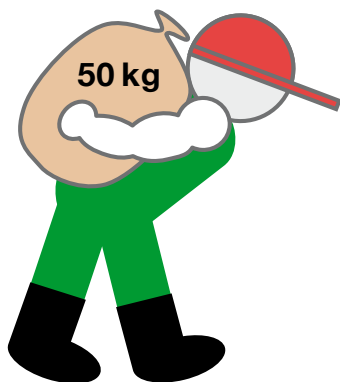




REPUBLIKA CZECH	NIEMCY
Pracodawcy i Państwo	Stowarzyszenie Zawodowe (BG)
Rada do spraw bezpieczeństwa i higieny pracy	Komisja administracyjna (trójstronna)
Koszty pracodawcy, kontrole państwowe: Inspekcja pracy; Związki Zawodowe	Składki (dopłata pracodawców) i dodatki państwowe
Pracodawcy (odpowiedzialność, koszty) Organy związkowe, rada lub (wybrani) przedstawiciele	Wyznaczone Rady Przedsiębiorstwa do spraw BHP
Pracodawcy, Związek Zawodowy, Inspektorat	Stowarzyszenie Zawodowe, Państwowa Inspekcja Przemysłowa, Rady Przedsiębiorstwa
Pracodawcy, szkolenia, Związki Zawodowe, Badania profilaktyczne, lekarz	System szkolenia, badania okresowe, badania
90%	Wykonano
Teoria + Praktyka +/-	Podstawy ustawowe dobre, wprowadzenie zróżnicowane, problem w małych zakładach

między innymi ramowe wytyczne dla poprawy bezpieczeństwa i ochrony pracy (dyrektywy 89/391/EWG) i wytyczne o ręcznym podnoszeniu ciężarów, o pracy przy komputerach, o hałasie i wibracjach i o polach elektromagnetycznych. Jednak pomimo tych ważnych wspólnych przepisów prawnych, które również wprowadzono do krajów członkowskich, istnieje w tym zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia jeszcze dużo do zrobienia.

Wysoki procent europejskich pracobiorców, zwłaszcza w rolnictwie cierpi na choroby mięśniowo- szkieletowe, jak np. bóle kręgosłupa, kręgow szyjnych, barków i stawy rąk.



*„Zwiedzanie zakładów pokazało, że istnieje wysoki standard techniczny dotyczący w sprawie ochrony pracy. Raz w roku przeprowadza się bezpośrednią kontrolę w sprawach ochrony pracy przez Związek Zawodowy. Zaznaczono wyraźnie, że generalnie w Czechach, sankcjonowana przez kodeks pracy możliwa i przyjęta jest kontrola w sprawie bezpieczeństwa i ochrony pracy. Oczywiście kontrola ogranicza się tylko do ukazywania braków ... Jeśli jakiś zakład nie usunie wykazanych przez inspektorów braków, poniesie sankcje nałożone przez Inspekcję Ochrony Pracy.“*

Peter Korkus, protokół wymiany z 3.11.- 5.11.08r.

Podczas fazy wysłuchania w Komisji Europejskiej w listopadzie 2005r partnerzy społeczni sektora rolnictwa wyrażali się wspólnie o porozumieniu dla redukcji ryzyka MSE (choroby mięśniowo-szkieletowe). Wtedy ustalono:

- wprowadzenie norm UE dla prewencji MSE, która zwłaszcza w małych zakładach jest niewystarczająca;
- konieczna jest prewencja poprzez miejsca publiczne, służby zdrowia, partnerów społecznych, pracodawców i pracobiorców na płaszczyźnie zakładowej i sektora;
- brak porównywalnych statystyk o wypadkach przy pracy i chorobach zawodowych jest także przeszkodą dla jednolitej europejskiej polityki prewencyjnej;

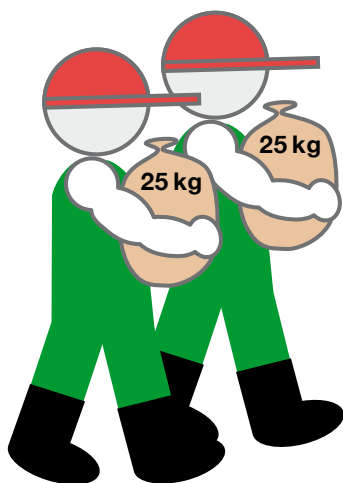
- konieczne jest zorganizowanie narodowych i jednego europejskiego obserwatorium zdrowia i bezpieczeństwa pracobiorców w rolnictwie.

W roku 2007 Europejska Agencja bezpieczeństwa prowadziła w miejscu pracy (OSHA) kampanię europejską celem zwalczania chorób mięśniowo-szkieletowych. Ta sprawa została ujęta przez Europejską Federację Związków Zawodowych Rolnictwa (EFFAT) we wszystkich organizacjach członkowskich.

Dyskusje europejskie i porozumienia spowodowały, że temat chorób mięśniowo-szkieletowych został punktem ciężkości w projekcie Verstetigung i stanowi podstawę do wprowadzenia stosownych przepisów do

praktyk lokalnych i zakładowych na terenach członków, autorów omawianego projektu.

Na pierwszym trójstronnym seminarium w Lublinie / Polska w czerwcu 2007r. zostały wymienione informacje na temat chorób mięśniowo-szkieletowych. Eksperti Związków Zawodowych do spraw zdrowia i ochrony pracy z uczestniczącymi krajów Polski, Czeskiej Republiki i Niemiec. Przedstawiciele poinformowali o doświadczeniach. Przedstawiciele Stowarzyszenia Ubezpieczenia Zawodowego i państwowej komisji pracy dyskutowali o obecnym stanie badań i zwalczaniu chorób mięśniowo-szkieletowych. Praca była znakomicie poparta przez Instytut Medycyny Wsi w Lublinie (IMW) poprzez istniejące tam fachowe kompetencje. Ważnym wydarzeniem



*Drogowskaz w Instytucie  
Medycyny Wsi w Lublinie*



były wspólne starania dla zorganizowania obserwatorium dla chorób mięśniowo- szkieletowych w Polsce.

Na dwóch seminariach w Berching/Bawaria (DE/CZ) i Rendsburgu/Schleswig Holstein (DE/PL) pogłębiono ten temat i omówiono praktyczne przykłady współpracy z każdorazowym regionem Stowarzyszenia Ubezpieczenia Zawodowego Bawarii i Schleswig Holstein. Kontakty, które powstały podczas seminarium służyły dalszej wymianie doświadczeń. Szczególnie należy zaznaczyć obopólną wymianę między ekspertami bezpieczeństwa i ochrony zdrowia z Liberec/Czechy, przedstawicielami IG BAU i Stowarzyszeniem Ubezpieczenia Zawodowego z południowej Brandenburgii. Ta ponad grani-

czna współpraca będzie również intensywnie kontynuowana po zakończeniu projektu.

Na trójstronnej konferencji końcowej w październiku 2008r. w Lublinie zestawiono wyniki i doświadczenia i przedstawiono jako dobre praktyki dalszym kolegom związkowcom ze Słowacji, Estonii, Łotwy i Litwy.

EFFAT ocenił wspólną pracę jako pozytywny przykład dla zwalczania chorób mięśniowo – szkieletowych i zaprezentował ją podczas europejskiego dialogu społecznego sektora rolnictwa oraz w Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa Pracy (OSHA).

Możliwość uczestnictwa w europejskiej kampanii znalazła w Związkach Zawodowych pozytywny oddźwięk, tak że np.: uczestniczono w kampanii oceny zagrożeń zorganizowanej przez IG BAU w roku 2008.

Planowane i przygotowywane są dalsze wspólne działania we współpracy przy ochronie zdrowia i bezpieczeństwie pracy np.:

- w Polsce Instytut Medycyny Wsi razem ze Związkami Zawodowymi będzie również uczestniczyć w europejskich kampaniach oceny zagrożeń; planowany jest udział referentów z Niemiec.

- W Bułgarii planuje się projekt dla bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia. IG BAU świadczy tu pomoc przy przygotowaniu wniosku i wyśle swoich ekspertów do dyspozycji;



*Logo kampanii OSHA przeciw chorobom mięśniowo- szkieletowym*

*„Prewencyjne działania dla ochrony skóry przed silnym promieniowaniem słonecznym prowadzi się w Republice Czech już kilka lat ... Nasi inspektorzy związkowi stwierdzili możliwość zachorowania na nowotwór skóry przez silne promienie słoneczne, jako największe zagrożenie podczas pracy w polu. Z tego powodu uwzględniono celem minimalizacji ryzyka obowiązek podczas prac na wolnym powietrzu używania kremów ochronnych z odpowiednim faktorem – UV. Musimy jednak niestety stwierdzić, że nie wszystkie przedsiębiorstwa rolnicze stosują się do naszych zaleceń.“*

Bohumír Dufek, referat do tematu „Przyszłe miejsca pracy w rolnictwie w Czechach”; 12.-14.6.08 w Quedlinburg

- Między IG BAU i OSPZV/ASO przewidywane jest seminarium o bezpieczeństwie i ochronie zdrowia podczas pracy ze środkami ochrony roślin (pestycydy).

Partnerzy są zapraszani również przy innych inicjatywach, np. przy rozdawaniu corocznych nagród dla „Najbezpieczniejszego gospodarstwa rolnego w Polsce”.

### *Przejrzystość bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładzie*





*Uczestnicy polskiej delegacji na seminarium na Mazurach*

*Rozmowy w polskimi pracownikami sezonowymi w Niemczech*



*Przepisowo w hełmie*

*Eksperci IG BAU i Stowarzyszenia Ubezpieczenia Zawodowego podczas pomiarów wibracji*



*Pracownicy sezonowi z Polski przy maszynie szparagów*



## ZATRUDNIENIE W ROLNICTWIE I OBSZARZE WIEJSKIM

W europejskim rolnictwie jest zatrudnionych ponad 6 milionów pracowników, do tego dochodzą jeszcze pracobiorcy zatrudnieni w gospodarce leśnej, w ogrodnictwie i z zakresu usług rolniczych. Rolnictwo ma duży udział w pracy ponad graniczej. Ponad jedna trzecia wyżej wymienionych 6 milionów to pracobiorcy migracyjni, np.: jako pomocnicy podczas żniw w innych krajach. Również przedsiębiorstwa rolnicze pracują coraz częściej ponad granicami krajów. Z przedsiębiorstwem rolnym na ogół przeprowadzają się często też tam zatrudnieni tam pracownicy.

W rolnictwie struktura zmienia się nadal. Po pierwsze powodują to rynkowe reformy polityki rolnej Unii Europejskiej jak np.: reforma tytoniu, reforma rynku warzyw i owoców lub reforma na rynku wina. Z drugiej strony rolnictwo otrzymuje nowe pola działania jak np.: uzyskiwanie nowych energii lub usług dla ludności w wiejskiej turystyce.

Wiejski rynek pracy dostosowuje się do tych rozwiązań. Podczas gdy w europejskich krajach przystępujących do Unii, rolnicze miejsca pracy jeszcze się likwiduje, w krajach Europy zachodniej łącznie z zachodnimi Niemcami wzrasta ilość pracobiorców. Przedsiębiorstwa rolne stale narzekają na brak siły roboczej, zwłaszcza wykwalifikowanych pracowników.

Do tego dochodzą nowości w europejskiej polityce rolnej po 2003r. takich, w której Rada Rolna porozumiała się w sprawie „Zatrudnienia w obszarze wiejskim w ramach europejskiej strategii zatrudnienia” i wezwała Komisję aby przeprowadzić analizę przyszłego zatrudnienia w obszarach wiejskich i w tym

*„Zarówno właściciele jak i pracownicy uświadomili sobie, że obopólne zaufanie i dialog jest bardzo ważny. Jeśli jest to konieczne, pracodawca pozwoli pracownikowi odwiedzić jego rodzinę lub wypłaci odpowiednio wcześniej wynagrodzenie. Powiedziano nam, że finansowy aspekt ma ogromne znaczenie. Wielu młodych pracowników sezonowych jeździ teraz chętniej do Niderlandów lub do Wielkiej Brytanii, gdzie otrzymują wyższe wynagrodzenia ... Podczas rozmów z pracownikami poinformowano nas, że warunki pracy nie wszędzie są tak dobre. Pracowników wykorzystuje się i zatrudnia nielegalnie, co tolerują z powodów finansowych i niestety częściowo wracają do Polski bez otrzymanego wynagrodzenia“*

Monika Kowalik, Hanna Surmann, protokół z wymiany do Niemiec z 15.-19.6.2008r.

celu rozwinąć instrument statystyczny z wymiarowym indykatorem.

Nowy kierunek europejskiej polityki rolnej za okres 2007 do 2013 jest obszernie opisany w informatorze Komisji (SEK(2006)1772) z grudnia 2006r.

Ten nowy kierunek opiera się nadal na polityce rynku z bezpośrednią pomocą, na tak zwanym pierwszym filarze. W następnych okresach programowego planowania będzie się zachowywał dość degresywnie i połączony z określonymi żądaniami podstawowymi gospodarki rolnej (Cross Compliance). Do tego należy zachowanie standardu w zakresie ochrony środowiska, bezpiecznej żywności i ochrony zwierząt. Również aspekty jak obowiązek utrzymywania wszelkich gruntów ornych w dobrym stanie, mają istotne znaczenie.

Filar drugi promuje rozwój obszaru wiejskiego i powiazaną z nim ochronę środowiska i krajobrazu oraz promuje zainteresowanie dla lepszej jakości życia w obszarze wiejskim. Chodzi tu o środki ochrony i utrzymania zasobów naturalnych, zgodnie z ochroną środowiska starych systemów gospodarowania, lub krajobrazów kultur, powiazanych z pomocą do odbudowy kapitału i infrastruktury w obszarze wiejskim. Przez to mają być popierane i poprawione warunki dla długotrwałego rozwoju i pracy, poprawione różnice w gospodarowaniu i wkład dla tworzenia możliwości zatrudnienia.

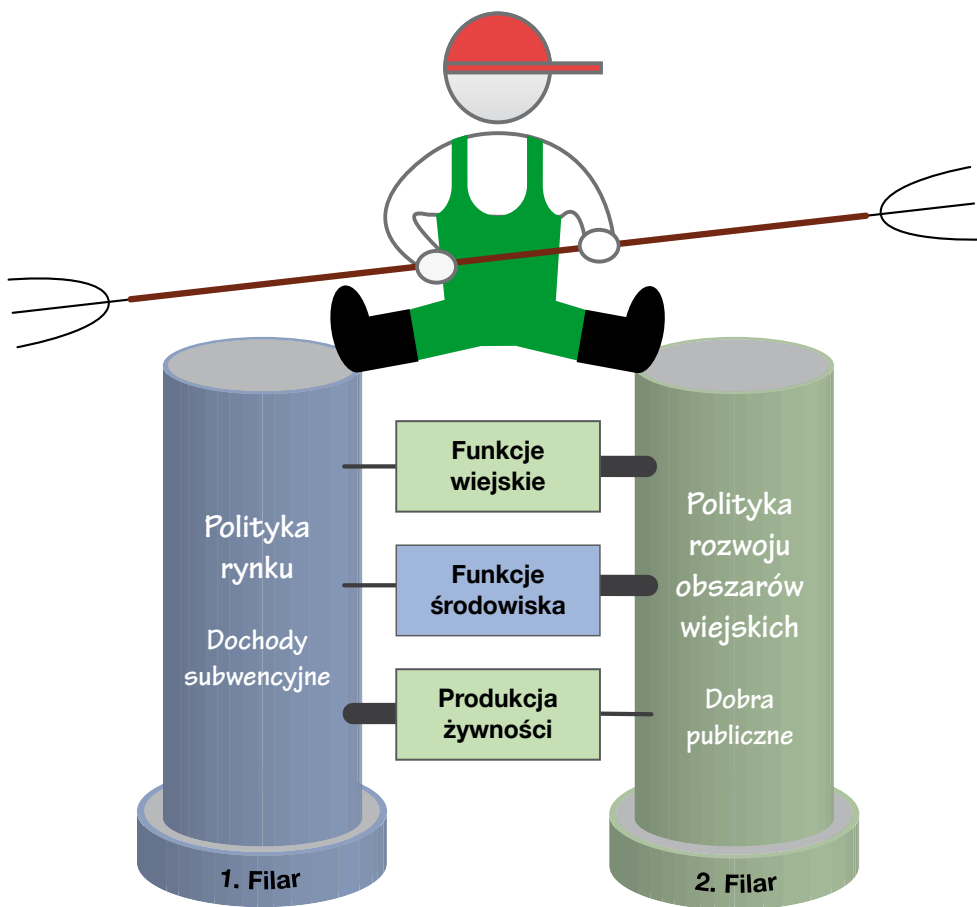
Aktualna kontrola oraz ocena okresowa planowanego programu za lata 2007 do 2013 miała miejsce przy końcu listopada 2008r., gdzie zdecydowano o dalszych skróceniach bezpośrednich dopłat do pierwszego filaru na korzyść promowania i rozwoju obszaru wiejskiego. Do tego dochodzi dalsze stopniowe przegrupowanie dopłat z 5% do 10% w roku 2012. Przegrupowanie zostanie jednak znacznie wzmocnione w następnym okresie planowania.

Wspólna polityka rolna (GAP) i zatrudnienie w rolnictwie i w obszarze wiejskim są ściśle ze sobą powiazane. Ocena UE w sprawie promowania rolnictwa zwraca uwagę, że inwestycje w gospodarstwach rolnych, nauka i ustawiczne kształcenie, jak i środki, które promują rozwój terenów wiejskich są również skuteczne do tworzenia miejsc pracy. Chodzi tu, co prawda jedynie o szacowania,

*„Jak ustaliliśmy większość rolników inwestuje otrzymane środki z subwencji UE w rozwój parku maszynowego i odnowienie obór. OSPZV- ASO zgadza się na taką drogę i promuje ją w pełni, ponieważ z tą modernizacją następuje również istotna poprawa otoczenia i warunków pracy.“*

Bohumír Dufek, referat na temat "Przyszłe miejsca pracy w rolnictwie w Czechach". 12.-14.06.08r. w Quedlinburg.





Po: Komisji UE, Fact Sweet „Polityka UE dla promowania i rozwoju obszaru wiejskiego 2007 – 2013” (2007)

ale wychodzi się z założenia, że środki do rozszerzania rzeczowego zakresu działania pozwolą zabezpieczyć do 100.000 miejsc pracy w rolnictwie i terminowe działania w zakresie ochrony środowiska i odnowy wsi.

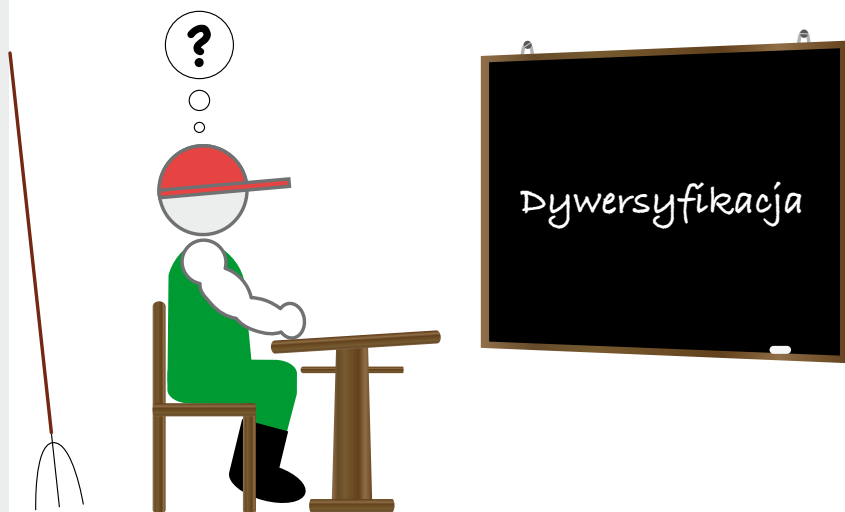
Ponieważ na tą ocenę (cykl promocji do 2006) tylko nikły procent środków promocyjnych wpłynął do 2. filaru, można sobie wyobrazić, że tu jeszcze jest znaczny potencjał otwarty dla tworzenia możliwości zatrudnienia.

Wzywa się partnerów społecznych do udziału w polityce programowej i zaangażowania do wprowadzenia jej w życie.

Tłem do tych ogólnych tendencji na rynku pracy w rolnictwie zostały wybrane treści konferencji, seminariów i wymiany. Projekt Verstetigung został rozpoczęty konferencją do tematu „Praca sezonowa w rolnictwie”. Praca sezonowa jest tematem ponad granicznym, który dotyka wszystkie uczestniczące kraje Niemiec, Polski, Czech i Rumunii. Projekt na wstępie zaczął się od inwentaryzacji sytuacji zatrudnienia w uczestniczących krajach jak i ogólnym przeglądem w Europie. Specjalnym punktem ciężkości było przedstawienie warunków życia i mieszkania migracyjnych sił roboczych.

*„Tendencja jest taka, że coraz mniej ludzi pracuje w produkcji pomidorów i ogórków, niż przy sortowaniu, pakowaniu i transporcie. Jedna osoba w produkcji odpowiada dwóm osobom w dalszej obróbce lub przygotowaniu.“*

Berit Schröder, wymiana, rozmowy w zakładzie Leonów z 7.5.2008r.



Tematem w sprawie zatrudnienia był wynik otwarcia konferencji ([www.peco-ev.de](http://www.peco-ev.de)). Ten dokument służył jako podstawa pracy dla dalszych seminariów na temat zatrudnienia.

W jednym wspólnym niemiecko-czeskim – polskim seminarium w Pradze dyskutowano skutki tak zwanego „Heath check” na miejsca pracy w rolnictwie. Wspólnie z przedstawicielami czeskiego Ministerstwa Rolnictwa i Związkiem Pracodawców przedstawiono aktualny rozwój i jego skutki w zatrudnieniu. Wyraźnie okazały się zróżnicowane narodowe interesy zawodowe. Podczas gdy Czechy popierają przede wszystkim duże struktury gospodarstw rolnych dla kontynuowania dotychczasowej polityki rolnej, polscy przedstawiciele popierają wyraźnie inną strukturę gospodarstw, szczególnie drugi filar wzmocnienie promocji obszaru wiejskiego. Korzystają tu zwłaszcza mniejsze gospodarstwa rolne, które stanowią większość na terenie Polski.

Na Mazurach / Polska (DE/PL) uczestnicy otrzymali od przedstawicieli organów administracji i od kierownictwa państwowych zakładów wgląd do zmian z powodowanych zmianami strukturalnymi na wsi. Niemieccy uczestnicy byli pod wrażeniem polskiego Urzędu Powierniczego (dawna niemiecka Treuhand), który popiera by dawne wielkie państwowe gospodarstwa rolne zamienić w duże prywatne zakłady rolne o powierzchni maksymalnej ca 500 ha. Przedstawiciel organu administracyjnego w Województwa Warmińsko- Mazowieckiego poinformował o wyniszczeniu obszarów wiejskich: większość

pracobiorców przenosi się do regionów z lepszymi ofertami pracy i o wyższym standardzie życiowym.

Na wspólnym seminarium niemiecko-czeskim w Pradze zwiedzano przedsiębiorstwo z wschodnio europejskimi pracownikami migracyjnymi. Są to siły robocze głównie podczas żniw i zbierania owoców. Poinformowano nas, że miejsca pracy, których nie można obsadzić w Czechach miejscową siłą roboczą coraz częściej obsadzone są przez mężczyzn i kobiety z krajów z poza UE.

W czasie wymiany polscy praktykanci odwiedzali polskich pracowników sezonowych w Niemczech, podczas gdy niemieccy uczestnicy na wymianie dowiadywali się o przedsięwzięciach w sprawie polityki zatrudnienia w Polsce.

Na kolejnym seminarium z czeskimi i polskimi kolegami w Quedlinburg na porządku dziennym miała miejsce dyskusja na temat zmiany klimatu i jej skutków na miejsca pracy w rolnictwie. Obok zasadniczego referatu na temat zmiany klimatu i następujących zmianach pracy w rolnictwie zwiedzano rafinerię cukru z ciepłownią bioetanolu oraz spółkę akcyjną hodowli nasion w Kleinwanzleben. Na tym przykładzie pokazano możliwości zatrudnienia przy energii odnawialnej i hodowli nasion.

Stało się to przyczynkiem do dyskusji, z której wyłoniły się liczne inicjatywy do dalszej ścisłej współpracy:

- między innymi rozwinęła się idea, aby dyskutować na temat ochrony klimatu w powiązaniu z sytuacją zatrudnienia w rolnictwie. Odbyły się pierwsze rozmowy o dalszych regionalnych projektach;

- w ramach wspólnej dyskusji powstał nowy projekt o zatrudnieniu w obszarze wiejskim z Niemcami, Polską, Rumunią i Bułgarią, który ma być promowany przez Program – UE pod nazwą PROGRESS.

W ramach wspólnej kooperacji pracuję się m.in. nad dalszym kształceniem.



## WNIOSKI



*Uczestnicy trójstronnego seminarium w Lublinie*

Projekt Verstetigung tworzy dalszy kamień milowy w ponad granicznej współpracy z niemieckimi, polskimi i czeskimi partnerami. Liczne aktywne działania z ubiegłych dwóch lata poprawiły poprzez transfer znajomość we wszystkich uczestniczących Związkach Zawodowych wiedzę i zrozumienie między nimi.

Dwa tematy jako punkty ciężkości Bezpieczeństwo i higiena pracy oraz zatrudnienie rozpatrywano pod różnymi aspektami.

Na pierwszym miejscu w pracy projektu skupiono się na bezpieczeństwie i higienie pracy, przede wszystkim na praktykach w zakładach,

wynikach naukowych ekspertów chorób mięśniowo – szkieletowych oraz prewencji dla zatrudnionych i również pracy Instytucji Ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków.

Dla zakresu BHP opracowano wspólne podstawy, ponieważ ważni działacze znają się między sobą. Podczas pracy nad projektem powstała ponad graniczna sieć fachowców w dziedzinie BHP z uczestniczących Związków Zawodowych, która umocniła się także między regionami.

Wtrącanie się do tematu zatrudnienia będzie dla Związków Zawodowych w następnych latach miało kolosalne znaczenie. Ten również został w seminariach poruszony pod różnymi aspektami w różnych formach:

- skutki europejskiej polityki rolnej,
- aspekt zmienionego świata pracy przy zmianie klimatu,
- zmiana pracy migracyjnej i sezonowej,
- rozwój miejsc pracy w obszarze wiejskim.

Podczas wymiany udało się uzyskać wiele informacji w sprawie realnego systemu kształcenia zawodowego, zwłaszcza sieci i sposobów pracy partnerów. Udało się nawiązać dalsze interesujące kontakty ze Związkami Zawodowymi i oprócz tego z innymi instytucjami i partnerami kooperacyjnymi.

Były to ważne doświadczenia, które należy uwzględnić w przyszłej współpracy z partnerami.

Przy wszelkich poglądach i doświadczeniach wyraźnie zaznaczyła się dalsza metoda postępowania na różnych płaszczyznach, zwłaszcza:

- przy rozwoju sieci zatrudnienia i wymianie dobrych praktyk oraz przy rozwoju wspólnej strategii w obszarze wiejskim,
- konieczne są uregulowania pracy ponad graniczną, wspólna opieka i zebranie informacji od pracowników migracyjnych,
- przy rozwoju i wprowadzeniu pozycji dla wspólnej polityki rolnej,
- przy badaniach i podczas dyskusji o skutkach zmiany klimatu na miejsca pracy.



*„Na seminariach zawsze opracowano interesujące tematy. Z wspólnej pracy powstały pomysły dla nowych projektów, które są prowadzone doskonale przez Instytut PECO.“*

Leon Grycuk, ZZPR



*„Praca ponad graniczną Związków Zawodowych jest ważną częścią dla porozumienia Związków Zawodowych między sobą. Jest ona w całości ważna dla żywego dialogu społecznego na płaszczyźnie europejskiej i dla dialogu społecznego w tych krajach.“*

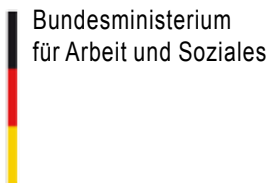
Arnd Spahn, EFFAT



*„Na tych seminariach nauczyliśmy się bardzo dużo o przedsiębiorstwach w Niemczech. Dzięki temu mogliśmy pewniej i bardziej świadomie stanąć naprzeciwko siebie i mieliśmy dobre argumenty dla naszych interesów“*

Bohumír Dufek, OSPZV-ASO

*Promowane przez Federalne Ministerstwo  
Pracy i Spraw Socjalnych*



Bundesministerium  
für Arbeit und Soziales